

Gavlmalerierne. Historien kort fortalt

En solskinsmorgen i 1966 ringede læge Ole Bendix til sin gode ven advokat Jørgen Mansfeld-Giese: "Jeg har fået alle tiders ide på vej hjem fra en fødsel i nat. Det var synet af alle de bare gavle i byen, der gav inspirationen til gavlmalerierne. De to mænd blev hovedmændene bag projektet.

Et af formålene skulle være at rive den moderne kunst ud af museums-og galleriatmosfæren, plante den i folks hverdag og skabe debat, et andet at gøre Brande kendt.

Igennem Midtjysk Kunstforenings Galleri A18 i Askær Gl. Skole kom der en god snak med kunstnere Anders Kirkegaard og Poul Agger. De sammensatte selv gavlmalergruppen, som kom til at bestå af Anders Kirkegaard, Poul Agger, Leif Jepsen, Kai Führer, Henrik Flagstad, Hans Chr. Rylander, K. Bjørn Knudsen og Jens Flemming Sørensen.

Intentionen var, at projektet skulle stå den sommer, det blev udført. Men Statens Kunstfond gjorde hurtigt klart, at det var minimum en 10 års periode, hvis den skulle støtte det.

Byens mening var neget delt. Mange var direkte bange for at byen skulle blive til grin. Men kunstnerne vandt efterhånden folks respekt ved selv at trække i arbejdstøjet og istandsætte murene før bemalingen. Kunstnerne boede under beskedne forhold i den gamle vandmøllebygning, og spiste solid daglig mad i Fru Andersens pensionat på Stationsvej. Efter Anders Kirkegaards beskrivelse fik de kartofler på størrelse med appelsiner.

Som et resultat af bl.a. gavlmalerierne blev Brande kåret til Årets By 1969. I 1970 fulgte "de nordiske gavle".

Senere kom Claes Birchs "Rygsøjlerne", Niels Ejner Rusts store urfugl og Poul Gernes bemaling af Brande Vandtårn samt Finn Birkelunds gengivelse af sagnet om Brande Kirke. Siden 2003 har Foreningen Kulturremisen med Birgit Vinge i spidsen og Mads Ruglykke fra forretningen Sportmaster sørget for vægmalerierne på bygningen Storegade 21.

Brande Kommune, som først ikke engang ville være vært ved en kop kaffe til Statens kunstfond, bevilligede senere hen et årligt beløb til vedligeholdelse og nedsatte et udvalg til at følge gavlmalerierne tilstand.

Skønt en del kunstværker er forsvundet – dels ved nybyggeri og dels ved tidens tand, lever Brande stadig op til at være byen med gavlmalerierne.

Kilde: Brande Turistbureau, turistbrochure fra 2007 med tekst af Tove Mansfeld-Giese

Juni 2020/Jytte Gottlieb